

שימור, שיקום ופיתוח בריכת ממילא בעיר ירושלים ותיקון החלטת הממשלה

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטת הממשלה 3971 מיום 10.3.2026 (להלן – החלטה 3971) ולהחלטת ממשלה מס' 3058 מיום 26.5.2025 (להלן – החלטה 3058) ומתוך הכרה בייחוד ההיסטורי של בריכת המים ממילא בעיר ירושלים כבריכה עתיקה שהיוותה מקור מים לתושבי העיר העתיקה ובמטרה לשמר, לשקם ולפתח את הבריכה וסביבתה כאזור מורשת תיירותי ותרבותי:

1. להקצות למשרד המורשת לצורך יישום פרויקט בריכת ממילא כמפורט בהחלטה 3058 - א. סך של 29 מיליון ש"ח, על ידי הפחתת הסכומים הבאים ובהתאם לקיצוץ הרוחבי בסכומים האמורים בהחלטת הממשלה מס' 3971 מיום 10 במרץ 2026, שעניינה "יישום הסכמים קואליציוניים בשנת 2026", בשיעור של 3%, כאמור בסעיף 2(ג) להחלטה מס' 3970 מיום 10 במרץ 2026, שעניינה "תיקון חוק הפחתת הגרעון והגבלת ההוצאה התקציבית, התשנ"ב-1992, תיקון חוק התקציב לשנת 2026 ותיקון החלטות ממשלה לצורך התמודדות עם ההשלכות הפיסקליות של מלחמת "שאגת הארי":
 1. 9 מיליון ש"ח מתוך הסכום שיועד לקידום ערים מעורבות;
 2. 10.5 מלש"ח מתוך הסכום שיועד לפיתוח תשתיות מורשת;
 3. 2.5 מלש"ח מתוך הסכום שיועד להבאת מבקרים לחניון הרכבים בתקומה וסירים בעוטף;
 4. 2.6 מלש"ח מתוך הסכום שיועד להדרכות אירועים ביקורים באתרים ופעולות הכרות עם מורשת עם ישראל בארץ, ברשויות המקומיות;
 5. 4.4 מלש"ח מתוך הסכום שיועד לפרויקטי הנחלה ברשויות המקומיות בשנת 2026, הכל בהתאם להפחתה
- ב. משרד נגב גליל וחוסן לאומי יקצה 1 מלש"ח מתקציבו בשנת 2026.

2. לתקן את החלטת הממשלה מס' 3971 שעניינה יישום הסכמים קואליציוניים בשנת 2026, באופן הבא:

- א. בסעיף 6.ה. במקום "10 מיליון ש"ח עבור קידום ערים מעורבות" יבוא "1 מיליון ש"ח עבור קידום ערים מעורבות".
- ב. בנספח א', במקום השורות –

משרד	תכנית	שם תכנית	סכום בשנת 2026 (באלפי ₪)	פירוט
מורשת	045212	משרד מורשת	7,500	הדרכות אירועים ביקורים באתרים ופעולות הכרות עם מורשת עם ישראל בארץ, ברשויות המקומיות

מורשת	045212	משרד המורשת	10,000	הבאת מבקרים לחניון הרכבים בתקומה וסיורים בעוטף
מורשת	830304	ירושלים ומורשת - פיתוח	10,500	פיתוח תשתיות מורשת
מורשת	045212	משרד המורשת	10,000	פרויקטי הנחלה ברשויות המקומיות

יבואו השורות הבאות:

משרד	תכנית	שם תכנית	סכום בשנת 2026 (באלפי ₪)	פירוט
מורשת	045212	משרד מורשת	4,900	הדרכות אירועים ביקורים באתרים ופעולות הכרות עם מורשת עם ישראל בארץ, ברשויות המקומיות
מורשת	045212	משרד המורשת	7,500	הבאת מבקרים לחניון הרכבים בתקומה וסיורים בעוטף
מורשת	045212	משרד המורשת	6,600	פרויקטי הנחלה ברשויות המקומיות
מורשת	045212	משרד מורשת	29,000	שימור שיקום ופיתוח בריכת ממילא בעיר ירושלים

3. תנאי ליישום סעיף 1 בהחלטה זו הוא קבלת חוות דעת מקצועית וחוות דעת משפטית של משרד המורשת בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1801 ביחס לכל רכיבי החלטה זו לרבות לעניין פירוט ההוראות הכלולות בה לצורך הקצאת הסכומים. יובהר כי אין באזכורם של גופים בהחלטה זו כדי לחייב את ההקצאות אשר כפופות לבדיקות מקצועיות ומשפטיות בהתאם להנחיה כאמור. בהתאם לכך, העברת הסכומים המפורטים בהחלטה לתקנות הייעודיות של אותם סכומים תותנה בבדיקה מקצועית של המשרד ובחוות דעת משפטית של היועץ המשפטי של המשרד

הרלוונטי. יובהר כי תקציבים אלה ייועדו לתקנות המקבילות לתקנות קיימות בחוק התקציב לשנת הכספים 2026 בהתאמות הדרושות הנובעות משינויים במבנה התקציב וכי ככלל לא ייפתחו תקנות חדשות לשם תקצובם ובכפוף לשני אלה:

- א. הביצוע מהתקציב ייעשה בהתאם לנהלים המקובלים ובכפוף לכל דין.
- ב. תקציב אשר יימצא כי מממן פעילות או סוג פעילות הממומנים כבר על ידי אותו משרד או משרד אחר יצורף למרכיב תוכנית הפעולה הקיימת באותו עניין ויבוצע באותו אופן למניעת כפל מקורות מימון.
4. ככל שיהיה שינוי בסכומים המוקצים לטובת יישום הסכמים קואליציוניים והסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית, יופחתו הסכומים שיוקצו על פי סעיף 2 להחלטה זו, בשיעור זהה, כך שסך הסכומים שיוקצו לטובת יישום הסכמים קואליציוניים בשנת 2026 לא יעלו על הסכום האמור בסעיף 1 להחלטה 3610 מיום 4.12.2025 ביחס לשנת 2026, כפי שיתוקן מעת לעת.
5. התקציבים המפורטים בסעיף 1 לעיל וכן כל תקציב שיתווסף באישור הממשלה לתוכנית ישמש לטובת המשך תכנון, עדכון וביצוע התוכנית.

בררכת ממילא היא חלק מהנוף ההיסטורי של ירושלים, אזור בעל חשיבות ארכיאולוגית, דתית ונופית עצומה, הכולל את חומות העיר העתיקה, גיא בן הינום, הר ציון, וגני טדי. בריכת ממילא היוותה חלק ממערכת המים העתיקה של ירושלים מהתקופה הביזנטית, שכללה אמות מים, בריכות אגירה ותעלות הובלה. מתווה הבריכה מתוארך בעיקר לתקופה הביזנטית, ובמקום התקיים מאגר מים שהיווה חלק ממערכת הובלת ואגירת המים לעיר. הבריכה שימשה לאגירת מי גשמים והובלת מים מהאזור שממערב לעיר, כחלק ממערכת אספקת מים חיונית לתושבים ולמבני ציבור שבתחומה של ירושלים הקדומה.

למרות ערכה הרב, עמדה בריכת ממילא במשך שנים רבות במצב של הזנחה מתמשכת, כשהיא מהווה מפגע סביבתי וחזותי בלב מרכז העיר ירושלים. בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3058, גובשה תוכנית מקיפה לשימור ופיתוח בשיתוף רשות העתיקות ועיריית ירושלים, שמטרתה לשמר את מתחם האתר לצד התאמתו לצרכים עכשוויים של עיר מודרנית. התוכנית שמה דגש על שילוב בין ההיסטוריה העשירה של המקום ובין שימושים נופיים, חינוכיים ותרבותיים.

עם התקדמות הליכי התכנון המפורט והשלמת שלבים מהותיים, התגבשה ההבנה כי נדרש שדרוג משמעותי של רכיבי הפרויקט על מנת למקסם את חוויית המבקר ולהבטיח נגישות מלאה. במסגרת העדכונים התכנוניים, הוחלט על הנמכת מפלס המים בבריכה לצורך חשיפת דפנותיה ההיסטוריות, הקמת טריבונוה מקורה בפרגולה לכ-600 מבקרים שתשמש כמוקד לאירועים, והסדרת נגישות לבעלי מוגבלויות באמצעות מעלית וגשרון ייעודיים. בנוסף, התוכנית כוללת שימור קפדני של חדר המשאבות והמדרגות ההיסטוריים, שילוב אלמנטים ארכיאולוגיים במרחב, והקמת תשתית טכנולוגית למערכות מולטימדיה ותאורה שיעצימו את הקשר לנרטיב ההיסטורי של האתר.

לאור הרחבת היקף הפרויקט והשינויים התכנוניים המהותיים, נדרשת הגדלת תקציב בסך של 29 מיליון ש"ח למימון רכיבי הפיתוח והשימור הנוספים. תוספת זו תאפשר את השלמת הפרויקט ברמה הגבוהה ביותר, לרבות שדרוג מערכות השבילים, הביטחון והתשתית ההנדסית באתר. נכון למועד זה, הפרויקט מצוי בשלבי סיום התכנון הסופי לקראת שיפוט מקצועי הצפוי במהלך חודש מאי 2026, כאשר עבודות הגידור והמיתוג בשטח כבר הושלמו כחלק מההיערכות המיידית לתחילת שלב הביצוע.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

כמפורט בהחלטה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר - תומך

שר ירושלים ומסורת ישראל – תומך

שר נגב גליל וחוסן לאומי - תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 3058 מיום 26.5.2025

החלטת ממשלה מס' 3610 מיום 4.12.2025

החלטה מס' 3971 מיום 10.3.2026

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת מטעם היועץ המשפטי למשרד המורשת

סיווגים

סיווג ראשי – ביצועי (1)

סיווג משני – ביצועי (1)

תחום פעולה עיקרי – תרבות (8)

מגישים: ראש הממשלה
שר המורשת

כ"ח באייר התשפ"ו
15 במאי 2026

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא ההחלטה: שימור, שיקום ופיתוח בריכת ממילא בעיר ירושלים ותיקון החלטת הממשלה

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בהמשך להחלטת הממשלה מס' 3058 מיום 26.5.2025 בה הוטל על משרד המורשת לקדם פרויקט שימור, שיקום ופיתוח באתר בריכת ממילא כאתר מורשת אשר יציג את ההיסטוריה העשירה של האזור ואת תרומתו הייחודית לנוף ההיסטורי והתרבותי של ירושלים ובכלל זה הממצאים הארכיאולוגיים באתר ובסביבתו. מוצע להוסיף תקציב לפרויקט 30 מלש"ח בשנת 2026.

הצורך בהחלטה:

לפי דברי ההסבר, עם התקדמות הליכי התכנון המפורט והשלמת שלבים מהותיים, התגבשה ההבנה כי נדרש שדרוג משמעותי של רכיבי הפרויקט על מנת למקסם את חוויית המבקר ולהבטיח נגישות מלאה. במסגרת העדכונים התכנוניים, הוחלט על שינויים ושיפורים שונים, חלקם נובעים מהצורך בהנגשה.

לאור הרחבת היקף הפרויקט והשינויים התכנוניים המהותיים, נדרשת הגדלת תקציב בסך של 30 מיליון ש"ח למימון רכיבי הפיתוח והשימור הנוספים. מקור חלקו של התקציב בתקציבים שמקורם בהסכמים פוליטיים (קואליציוניים) המצריכים תיקון החלטת הממשלה מס' 3971 מיום 10.3.2026.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים. מימוש התקציב הקואליציוני מצריך פעולה לפי הנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1801, כמפורט בה ובגוף הצעת ההחלטה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

ההצעה הועברה לייעוץ המשפטי במשרדי ראש הממשלה, נגב גליל, אוצר, ירושלים ומסורת ישראל. לא הועברה עמדה לפי יש מניעה משפטית בקידום ההצעה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

חנן ארליך

היועץ המשפטי למשרד המורשת